

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.

7e jaargang, nr 12, december 1978.

DECEMBERACTIVITEIT.

- A. Het bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de voordracht met dia's die doorgaat op :

donderdag 21 december 1978 om 20u30

met als onderwerp : ARCHEOLOGIE IN EN ROND OOSTENDE

als spreker : de heer Etienne COOLS

De heer Etienne Cools is een kaderlid van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen, een vereniging met de bedoeling door waakzaamheid, noodopgravingen en systematisch bodemonderzoek alle oudheidkundige waarden op het grondgebied van de Provincie West-Vlaanderen te redden, te bestuderen en alle activiteiten in dit verband te coördineren. In deze kwaliteit is hij betrokken bij de voornaamste opgravingen die in onze provincie plaatsvinden. Als kustbewoner is hij uiteraard steeds betrokken bij alle opgravingen in de kuststreek. Door zijn toedoen werd de verzameling van CHOCQUEEL in ons heemkundig museum aan een grondig wetenschappelijk onderzoek onderworpen en daarna methodisch herschikt. Dit werk van lange adem is nog niet beëindigd maar de eerste resultaten zijn nu reeds in een vijftal kasten van het museum te zien. Als neveneffect van zijn tussenkomst mag vermeld worden dat door zijn toedoen en de figuur en het werk van CHOCQUEEL in de wetenschappelijke wereld in een totaal nieuw daglicht werd gesteld en dat dit waarschijnlijk zal leiden tot een herwaardering van CHOCQUEEL en zijn werk in wetenschappelijke middens. Dat de kuststreek op archeologisch gebied even passionant kan zijn als de andere streken van het land en dit ondanks de vele transgressies, wordt ons op deze unieke avond uit de doeken gedaan door de heer Et. Cools. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook niet-leden van harte welkom.

J.B. D.

- B. OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND.

Op vrijdag 15 december om 19u30 stipt gaat onze jaarlijkse kleinkunstavond door in de typische en unieke sfeer van het LICHTSCHIP "WESTHINDER" (Mercatordok). Op het programma staan twee specialisten van het Oostendse lied, namelijk het duo : PIERRE SIMONS, zang (beter gekend als ZWARTE PIER van de Oostendse L.P.'s) en FLORY VANDERBEKE met electronisch orgel en trekzak, die ons een waaier van hedendaagse Oostendse liedjes brengen.

Zoals altijd wordt dit optreden voorafgegaan door ons jaarlijks etentje. Op de menu staan : een schotel van de chef - een echte Vlaamse Waterzooi - Roomijs. Het geheel voorafgegaan door een aperitief aangeboden door de kring. Deelname in de kosten : 350 F. per persoon. Hierin is maaltijd en optreden begrepen. Inschrijvingen te doen door overschrijving van voornoemde som op postrekening 000-0507753-55 ; Jan Dreesen. Rode Kruisstraat, 4, 8400 Oostende met vermelding "Inschrijving De Plate feest van 15 december 1978" en dit uiterlijk tegen vrijdag 8 december 1978.

J.B. D.

LIDGELDEN 1979.

"DE PLATE" doet beroep op haar leden om zich zo spoedig mogelijk in regel te willen stellen met het vereffenen van hun lidgeld 1979.

Zij kunnen dit doen mits overschrijving van :

200 F. als gewoon lid
minimum 300 F. als steunend lid
minimum 500 F. als beschermend lid

Het lidgeld kan gestort worden op volgende bankrekeningen van "De Plate" :

750-9109554-54 (AN-HYP Oostende) of
384-0051822-11 (BANK VAN BRUSSEL Oostende).

EN NOG OVER HET LIDGELD.

Onze trouwe leden hebben kunnen vaststellen dat ons tijdschrift dit jaar meer dan 175 pagina's heeft omvat. Dit heeft zeer bijzondere zware kosten medegebracht. Veel papier, stencils, inkt, enveloppes, cliché's, postzegels, e.d.).

Wij zijn dit jaar niet gemandateerd het lidgeld te verhogen, maar we hopen dat er heel wat leden uit vrije wil zullen besluiten hun lidgeld van gewoon lid tot steunend lid te brengen (300 F. i.p.v. 200 F.).

Het zou voor velen waarschijnlijk jammer zijn moesten wij ons aantal pagina's in de toekomst moeten verminderd zien wegens financiële redenen. Dus een extra-duwtje voor het tijdschrift "De Plate", dat UW tijdschrift is.

O. V.

AANWINSTEN VOOR HET MUSEUM VAN "DE PLATE".

Tussen de aanwinsten voor onze kring noteren we deze maand :

Geschonken door mevrouw BLONDE een mooi beeldje VLISSINGSE VROUW UIT DE VISAFSLAG ;
Geschonken door mevrouw VAN GLABBEKE een prachtige modelboot van het Binnenschip MATHILDE ;
Geschonken door mevrouw VAN WAESBERGHE een GORDELRIEM VOOR MARINESABEL, een gekleurde litho van SCHEPEN AAN DE VROEGERE KEIZERSKAAI en een mooi DIPLOME POUR CONCOURS DES BEBES ;
Geschonken door de heer R. BORREY een TEKENING VAN EEN TE BOUWEN ZEILSLOEP ;
Geschonken door de heer DAWYNDT enige documentatie verband houdende met de CERCLE MILITAIRE te Oostende voor W.O. 1 ;
Geschonken door de heer R. CHEULLET een waterwerfschilderij van een ZEEMANSKOP ;
Geschonken door de heer S. IPPEL enkele ingekaderde FOTO's ;
Geschonken door mevrouw A. GERARD een SLUITSTUK VOOR FANTENEEL ;
Geschonken door de heer en mevrouw BARRAT enkele foto's betrekking hebbende op OOSTENDE.
Bovendien kregen wij ter beschikking van :
- de firma VERSLUYS, pvba, twee wandschilderijen van Octaaf Van Cuyck afkomstig uit de vroegere BIERCOO en voorstellende de GROTE MARKT te Oostende en de SINT-PETRUS en PAULUSKERK ;
- de heer Richard VERBANCK het wandschilderij van Octaaf Van Cuyck afkomstig uit de vroegere BIERCOO voorstellende het MARITIEM COMMISSARIAAT op de Vindictivelaan.
Deze laatste werken worden door de goede zorgen van de heer Gilbert VERMEERSCH gerestaureerd en zullen een ereplaats krijgen in het museum, samen met het werk dat de OUDE POST voorstelt en dat reeds in ons bezit was.

J.B. D.

MEDEDELING OMTRENT OPENBARE VEILIGHEID EN VREEMDELINGEN IN VERBAND MET OOSTENDE.

In februari 1965 gaf het Bestuur van de Openbare Veiligheid de toelating om de Algemene Dossiers, die bewaard werden in de studiedienst "Bureau d'études", te schiften en de dokumenten ouder dan 1915 over te brengen naar het Algemeen Rijksarchief te Brussel. Solange Vervaeck werd belast met het inventariseren (1).

De oudste dokumenten dateren van het Franse Bewind, de jongste van 1914. De inventaris omvat 966 dossiers. In het hoofdstuk "Police des étrangers" vindt men o.a. inlichtingen betreffende de organisatie van het Bestuur van de Openbare Veiligheid en van de Vreemdelingenpolitie tijdens de 19e eeuw, bundels betreffende politieke vluchtelingen en emigranten, enz.

Een uitvoerige index ontsluit het geheel voortreffelijk. Op trefwoord "Oostende" wordt vermeld :

- nr. 277 : Op welke wijze kunnen de zeevaartcommissarissen nagaan of een bepaald persoon ingescheept is te Antwerpen of te Oostende ? 1903.
- nr. 520 : Bohemers die zich voornamen in te schepen te Dover richting Oostende in april 1887. Gegeven orders om hun inscheeping op de Staatsmailboot te beletten en ieder geval hun ontscheeping te Oostende. 1887.
- nr. 566 : Nomaden te Oostende. 1913.
- nr. 664 : Wanneer een vreemdeling naar Oostende gebracht wordt om er ingescheept te worden op een staatsmailboot krachtens een eis gericht aan de Rijkswacht en dat hij op het ogenblik van inscheeping weigert aan boord te gaan, moet de Rijkswacht hem naar de gevangenis terug brengen om hem over te brengen naar die grens welke hij zal aanduiden.
- nr. 701 : Voetstappen ondernomen door de Minister van Engeland om te weten te komen om welke reden het Bestuur van de Openbare Veiligheid vreemdelingen, die om politieke redenen van het Belgisch grondgebied werden verdreven, aan boord zet te Oostende richting Dover. 1893.

E. Smissaert

(1) VERVAECK (Solange), Inventaire des Archives du Ministère de la Justice, Administration de la Sûreté Publique (Police des Etrangers), Dossiers Généraux (Régime français - 1914).
Bruxelles, Archives générales du Royaume, 1968, 8°, 96 blz., 100 F.).

OOSTENDE IN DE FRANSE TIJD.

Zie "De Plate", 7de jg, nr 11, november 1978 en voorheen in "Des voies navigables en Belgique", considérations historiques... komt ook nog de volgende tekst voor :
Ecluse de Slykens. "Le 19 mai 1798, les Anglais ayant débarqué près d'Ostende firent sauter deux piles des écluses de Slykens. Elles furent reconstruites pendant les années 1801 et 1802, sous la direction immédiate de l'inspecteur-général SCANZIN".

J.B. Dreesen.

WAAROM GEEN VISSERIJMUSEUM TE OOSTENDE ONTSTOND.

De belangstelling voor de geschiedenis en de folklore van Oostende is sinds de Tweede Wereldoorlog bijzonder toegenomen dank zij de inspanningen van een reeks privé personen die in allerlei organisaties actief zijn, met, het mag gezegd, de geldelijke steun van de gemeentelijke Overheid.

Het is niet altijd zo geweest en ik herinner me een brief van Albert de Burbure de Wesembeek, de bekende marine-historiograaf, die er zich over beklaagde dat de onverschilligheid van de Oostendse magistraat tegenover het glorierijke verleden van de stad bijzonder groot was.

Nochtans was de gemeentelijke bibliothecaris en archivist Carlo Loontjens, er reeds in 1930 in geslaagd het principe van een gemeentelijk museum te doen aanvaarden.

Dit museum werd ingericht in het Fort Napoleon, eertijds nog speelterrein van avontuurlijke spelen van de Oostendse jeugd. Het was een museum voornamelijk gewijd aan de Napoleontische periode, doch het bevatte eveneens talrijke voorwerpen die te maken hadden met de visserij en de scheepvaart. Modellen van visserssloepen en van maalboten, evenals een flinke collectie etsen en plannen van de stad en de haven gaven er een maritiem cachet aan. Het museum was echter zeker niet bedoeld als marine- of scheepvaartmuseum noch als visserijmuseum.

Een belangrijke visserijhaven als Oostende zou zeker voor dergelijk visserijmuseum interesse hebben moeten opbrengen. Helaas, kortzichtigheid en gierigheid hebben het verhinderd.

Inderdaad, werd herhaaldelijk met de gedachte van een visserijmuseum gespeeld door bepaalde personen, maar steeds liep het verkeerd uit.

Wie bijvoorbeeld de Oostendse kranten van begin oktober 1935 mocht lezen kon er de echo's van een merkwaardig debat in de gemeenteraad in opvangen, ingeleid door schepen Jules Peurquaet, namens het schepencollege.

In naam van het schepencollege werd nl. voorgesteld een visserijmuseum op te richten in de Oude Mijn. Het bestek was vastgesteld op 76.520,57 F. Het College was gemachtigd daarvoor de nodige subsidies aan te vragen.

Er werd onmiddellijk opgemerkt door een gemeenteraadslid dat de oprichting van dergelijk museum geen noodzakelijkheid was en men reeds beschikte over het Fort Napoleon. Bovendien deed de betrokkene opmerken dat men dringender werk te verrichten had bv. aan de kerk van de Opex.

De heer Peurquaet verdedigde zijn voorstel en zei te spreken namens de Oostendse bevolking. Er bestond volgens hem niets in die aard te Oostende. Na nog wat over en weer gebabbel over de al of niet noodzakelijkheid, werd gevraagd waarmee men dit museum zou vullen. Maar de aap kwam vooral uit de mouw wanneer men de geldkwestie aanraakte. Men wierp op dat men opnieuw zou moeten lenen en de belastingbetaler het slachtoffer zou zijn.

Schepen Verhaeghe stelde de vraag of men over de nodige kredieten zou beschikken en de heer Van Glabbeke voegde er een kluchtige noot aan toe door te suggereren het geld te verkrijgen met een sweepstake...

Gemeenteraadslid Blondé - de oude "captain", zoals hij genoemd werd - wierp op dat het museum rijkelijk zou worden bedacht met allerlei voorwerpen door de vissers zelf, terwijl de heer Elleboudt de vraag stelde of men de idee van dergelijk visserijmuseum niet kon verenigen met het project van de Albertinabibliotheek.

De heer Verhaeghe erkende het didactisch belang van het museum, doch de heer Vroome duwde het voorstel dood met de argumentatie dat opnieuw een lening zou moeten plaatsvinden, er reeds vele projecten lagen te wachten en men het museumproject met de andere in de kartons kon staken ...

Ondanks een laatste vurig pleidooi van de heer Peurquaet, die beroep deed op de noodzaak de bevolking op te voeden en kennis bij te brengen en deed opmerken dat het slechts om enkele duizenden franken ging en men sprak alsof het om miljoenen ging, zegevierde de Oostendse krenterigheid.

Het voorstel van het visserijmuseum werd begraven met de troost voor de initiatiefnemers dat het "principe" van het museum bijna met algemene stemmen werd aanvaard. (één lid stemde tegen, een lid onthield zich).

Het resultaat van de Oostendse verering van de principes en de gierigheid op de centen ligt thans in het bloeiend visserijmuseum van Oostduinkerke, waarvoor de Oostendenaar DESNERCK aldaar de middelen kon vinden.

Intussen is het enige historisch museum van Oostende nog steeds een privé museum, opgericht en beheerd door "De Plate", gelukkiglijk met wat subsidie en herbergzaamheid vanwege de Overheid.

Maar het nationaal visserijmuseum is ons ontsnapt wegens de bekende minachting van Oostende voor haar eigen verleden.

Walter Debrock.

— — — — —
CULINAIRE FOLKLORE. KALFSHERSENSSAUS.

Bij een recent bezoek "ten huize van" de heer en mevrouw DENORME (beter gekend als onze sympatieke leden Jef en Wies) was de meester des huizes met een even meesterlijke hand bezig de saus klaar te maken die 's middags bij de "KOEIETONGE" moest geserveerd worden. Nieuwsgierig van aard volgde ik deze bereiding van dichtbij en kreeg daardoor kennis van een oeroude Veurnse of Bachte de Kupe- bereiding die op geen enkel feest in de Veurnse burgerij mocht ontbreken. " 't Enwas geen kermesse geweest als er geen koeietonge met hersensaus op het menu had gestaan".

Men liet een koppel halfshersens een twintigtal minuten koken, waarna men ze liet uitlekken en afkoelen. Met veel peterselie, alsook peper en zout en olijfolie werd het geheel opgedraaid tot een dikke groene mayonaise, waarin men naar smaak wat azijn (Wies) of citroen (Jef) verwerkte.

De koeietong die gekookt werd in een kruidenboeket waarbij ook een ajuin en een wortel thuishoorden werd dan opgediend samen met de hersensaus. Smakelijk.

J.B. Dreesen ^

— — — — —
MERKWAARDIGE GEBOUWEN TE OOSTENDE. KAAISTRAAT 18 - IN MEMORIAM.

Zie "De Plate", 6de jg, nr 1, januari 1977.

"De Plate", 7de jg, nr 11, november 1978.

In 1933 werden verbouwwerken uitgevoerd aan de Kaaistraat 18. Dit gebouw was het rusthuis van de Zwarte Zusters die tegen betaling zorgden voor de begeleiding van oudere personen, het waken bij zieken, het afleggen van overledenen, enz. Bij de verbouwingen werd het huis rechts (bewoond door onderpastoor BARBE) geïntegreerd in het hoofdgebouw. Hierbij werden de gietijzeren steunen voor de vensters van het tweede verdiep gebruikt om de vensters van het eerste verdiep te garneren. Deze verbouwing gebeurde om in het gebouw een kraaminrichting op te richten. De aannemer van deze werken was LINGIER. De gele gevels links van het gebouw werden in 1923-1925 door de architecten PIL en CARBON gebouwd.

A. Van Iseghem

VERGETEN OOSTENDSE SCHILDERS. V. : EURPHROSINE BEERNAERT.

De vorige maanden waren we het strikte domein der Schone Kunsten verlaten toen we het hadden over de scheepsportrettisten in achterglastechniek : dergelijke églomisés horen meer tot het domein van de maritieme folklore, wat natuurlijk niets afdoet aan de esthetische kwaliteiten ervan. Met de figuur van Euphrosine BEERNAERT zitten we dan weer volop in de "Schilderkunst met grote S".

Geen Oostendenaar die niet dagelijks de naam van Euphrosine Beernaert over de lippen krijgt ! Dat is dan niet zozeer te danken aan bekendheid die de schilderes nog zou hebben, maar enkel en alleen daaraan dat een straat, de vroegere Albertusstraat geboren als dochter van Bernard BEERNAERT (-1862) en Euphrosine ROYON (1809-1888). Ze was de jongere zuster van Auguste BEERNAERT (1829-1912), een der meest briljante politici uit het laatste kwart der 19e eeuw, een Nobelprijswinnaar voor de Vrede in 1909. Euphrosine ROYON was een kleindochter van Thomas HAMMAN (1751-1826) en was zo een nicht van de historieschilder Edouard HAMMAN (1819-1888) (zie OSTENDIANA III, 1978). Via haar overgrootmoeder Anna-Theresia was Euphrosine ROYON tevens verwant met de minder gekende Oostendse kunstenaarsfamilie VAN CUYCK (zie DE PLATE, april & september 1978).

Bernard BEERNAERT was te Oostende verificateur bij de Dienst van Registratie & Domeinen. Zijn promotie tot arrondissementsinspecteur bracht de familie in 1837 te Dinant en in 1839 te Namen. Daar geraakte de familie bevriend met Fernand MARINUS, de directeur van de plaatselijke academie en specialist van romantisch-sentimentele landschapsschilderingen. MARINUS gaf Eurphrosine, die zeer begaafd bleek te zijn, enige schilder- en tekenlessen. Toch mogen we MARINUS niet een leermeester van BEERNAERT noemen : het meisje had immers nog geenszins de bedoeling het schilderen ernstig te gaan nemen. Naar ze zelf beweerde zou ze pas ca. 1862, toen ze al te Brussel woonde, serieus aan een kunstenaarscarrière gaan denken.

Na een verdere promotie van de vader installeerde de familie zich anno 1847 te Leuven. Daar was Auguste inmiddels rechtsstudies begonnen. Toen Bernard BEERNAERT in 1849 bevorderd werd tot inspecteur-generaal der Registratie & Domeinen, kwam de familie naar Brussel, Koningstraat 219. Als dochter van vooraanstaande en kunstminnende burgers maakte Euphrosine er al gauw kennis met enkele eerder conservatieve kunstenaars die haar tal van praktische adviezen verstrekten : Theodore FOURMOIS, Pierre-Louis KUHLEN en Edmond DE SCHAMPHELEER. Toch bleef Euphrosine BEERNAERT op de eerste plaats autodidacte.

De 20-jarige kunstenaars debuteerde officiël tijdens het Driejaarlijks Salon 1851 te Brussel. Haar "Herinnering aan de Maas. Zonsopgang" en "Berglandschap met naderend onweer" werden zij het niet enthousiast, dan toch welwillend onthaald door de kritiek.

De BEERNAERT's verhuisden in die tijd tweemaal kort naeen : in 1852 was hun adres Josaphatstraat 23 en in 1854 Batterijstraat 46. In de jaren 1850-1856 moeten ook Euphrosine's studiereizen gesitueerd worden : Frankrijk, Duitsland & Italië. Landschappen met Franse of Italiaanse onderwerpen konden we niet terugvinden ; enkel een "Herinnering aan Ziegelhausen" (bij Heidelberg) is ons door de literatuur gekend (1854). Haar deelname aan de traditionele triënnale salons te Brussel, Antwerpen en Gent, en aan de vele kleinere expo's in de Belgische provinciesteden leverden een stroom positieve kritieken op, maar nu en dan ook een waarschuwing om het traditionele romantisch-realistische pad niet te verlaten ten voordele van modernere tendensen.

Het museum te Spa was het eerste dat een werk van de schilderes verwierf (1861), nl. "Omgeving van Postel" uit 1860 ; een romantisch tafereel met vee en een koewachtster in het sfeervolle licht van de avondzon. Van 1862 af onderhield Euphrosine hechte vriendschappelijke relaties met de Kortrijks-Brusselse dierschilder Louis ROBBE. ROBBE bracht haar zijn vernieuwende principes bij die hijzelf op de romantische visie van zijn eigen leermeester Eugène VERBOECKHOVEN had veroverd : het werken in open lucht, nauwkeurige observatie en onbevangen realiteitszin. Ook Euphrosine BEERNAERT verliet de stijl van het romantisch stemmingslandschap om tot zuiverder realisme te komen.

Pas van 1864 af nam BEERNAERT deel aan buitenlandse tentoonstellingen. Ze sleepte menige onderscheiding in de wacht : zilver te Le Havre (1867) ; brons te Lyon (1872) ; goud te Wenen (1873) ; goud te Brussel (1875) ; goud te Philadelphia (1876) ; medaille te Teplitz (1879) ; medaille te Melbourne (1880) ; brons te Sydney (1880) ; Ridder in de Leopoldsorde (België, 1881) ; goud te Chaumont (1882) ; medaille 3e klasse te Nice (1884) ; lid Academisch Korps van Antwerpen (1885) ; goud te Edinburgh (1886) ; medaille 3e klasse te Port-Adelaide (1887) ; Officier de l'Instruction Publique (Frankrijk, 1888) ; goud te Barcelona (1888) ; Officier in de Leopoldsorde (1892). Een benijdenswaardig lijstje zo te zien. Deze fabuleuze opgang en roem (met evenredige verkoop !!) viel samen met de periode van Auguste's politieke activiteiten : Hij was zelfs lange jaren Minister van Landbouw, Openbare Werken en Schone Kunsten ; later zelfs Eerste Minister. Men heeft steeds beweerd dat Euphrosine -via haar broer- achter de schermen een stevige hand had in de officiële kunstpolitiek van het land, o.a. wat de toewijzingen van officiële opdrachten aan artiesten betrof. Vandaar dat haar persoon en werk door diverse belangengroepen (ook de critici) het liefst in ere werden gehouden. In hoeverre dit met de realiteit strookt is nu niet meer na te gaan. Dit alles wil echter niet zeggen dat haar kunst van minderwaardige kwaliteit was : mijns inziens waren haar landschappen -want landschappen waren haar specialiteit- zeker even goed als die van de vele andere paysagisten die ons land toen kende : DE KNYFF, ASSELBERGS, BARON, COOSEMANS, COURTENS, LAMORINIÈRE, QUINAUX, ROFFIAEN e.a.

Overigens verliep haar leven zonder veel ophefmakende uiterlijke feiten : na het huwelijk van Auguste met de 19-jarige Mathilde BOREL (1870), nam ze met haar moeder haar intrek in de Molenstraat, 61. Dan waren er de vele kleinere en enkele grote reizen naar Holland, Gelderland, Walcheren, de Kempen, Scheveningen, Oostende, Heist, De Panne, naar Hoboken waar ze herhaaldelijk logeerde bij haar neef en nicht Emile en Louise DE HARVEN-VAN DEN ABEELE, naar Spanje (ca. 1872), Noorwegen (1876), Zwitserland (1882), Jersey (1888)... Van al deze streken vinden we motieven terug in de talrijke landschappen die ze in die jaren schilderde. Alleen Spaanse landschappen konden we niet achterhalen.

In 1874-1875 gaf BEERNAERT een tijdlang les aan Anna BOCH, een tot op vandaag de dag gekend gebleven bloemen- en landschapschilderes, telg uit de gekende ceramistenfamilie BOCH uit La Louvière. In 1878 betrokken Euphrosine en haar moeder een nieuwe villa, Braambosstraat 20 aan de vijvers te Elsene. Centrum van het hele huis was zeker het pronkerig ingerichte atelier, vol schilderijen, ezels, allerhande uestensiliën, portofolio's, stijlmeubels, dit alles overspoeld door een verbijsterende allegaartje snuisterijen. Een grote wintertuin, waarin de schilderes een collectie exotische planten onderhield, paalde aan het atelier. De salons en eetkamers had ze eigenhandig gedecoreerd met tal van landschapschilderingen, op maat van de beschikbare wandoppervlakten uitgevoerd. In 1879 schilderde ze nog zo'n suite voor het huis van een nicht, de "Villa Verbist" op de Oostendse Zeedijk. Huize BEERNAERT was een ware vergaderplaats voor haar talrijke artistieke vrienden. Er werden regelmatig "soirées musicales" georganiseerd voor de selecte vriendenkring. Daarbij kwam telkens een componist zijn eigen werk voorstellen, zo Joseph MERTENS (1834-1901) in april 1884.

In januari 1892 werd Euphrosine BEERNAERT gepromoveerd tot Officier in de Leopoldsorde. Ze was meteen de eerste kunstenaar aan wie deze hoge eretitel werd toegekend. Haar vrienden-kunstenaars (zonder uitzondering mensen uit de conservatieve-academische stal natuurlijk) zetten bij die gelegenheid een groots huldebanket op touw. Daarrond werd overigens een korte maar hevige en niet mis te verstane polemieek gevoerd in de tijdschriften "L'Art Moderne" (contra) en "La Fédération Artistique" (pro), terwijl de overige pers het complete stilzwijgen bewaarde over deze al te explosieve aangelegenheid.

Het huldebetoon, op 15 februari 1892, verenigde niet minder dan 146 Belgische artiesten te Brussel. We noemen o.a. Henri BEYAERT, Emile CLAUS, P.J. CLAYS, Franz COURTENS, Jacques DE LALAING, Paul DEVIGNE, Charles FRAIKIN, Jef LAMBEAUX, de drie MEUNIER's, Auguste MUSIN, Ernest SLINGENEYER en DE WYTSMAN's. Niet de minsten dus. BEERNAERT trok van leer tegen bepaalde personen die zich tegen die huldeviering hadden uitgesproken en beweerde nooit enige stap te hebben gezet om de een of andere artiest aan een opdracht te helpen. Kort nadien wijdde P.P. ALBERDINGK-THYM in de "Dietsche Warande" een artikel aan Euphr. BEERBAERT. Bladzijden vol ronkende bombast, een schrijfstijl waarvan men in de 19e eeuw blijkbaar het geheim kende.

Haar laatste jaren stonden grotendeels in het teken van het mecenaat. Ze trad op als bemiddelaarster tussen Léon GAUCHEZ en de Belgische regering bij de aankoop van 3 kapitale Memling-panelen (de reeks met Christus met zingende en musicerende engelen). Na veel tribulaties werden ze aangekocht voor het Antwerpse Museum tegen het ontstellende bedrag van 240.000 F., waarvan 25.000 F. door Euphrosine persoonlijk werden bijgepast. In 1898-1899 deed ze een belangrijke schenking schilder- en beeldhouwwerken aan het Brusselse Museum : werken van o.m. REYNOLDS, ASTLEY, PAJOU, RAEBURN, VAN ALSLOOT, e.a. Nooit deed een behoeftige artiest vergeefs beroep op haar mildheid.

Een dramatisch voorval in 1895 zorgde ervoor dat BEERNAERT ernstig ziek werd : na een verkeerde informatie over een treinramp waarbij haar broer zou omgekomen zijn, trok ze ijlings naar "Miravalle", het landhuis van Auguste te Bosvoorde. De shock van het foutieve bericht en het gure weer dat ze trotseerde deden de rest. Van die tijd tot na haar dood in 1901 ging het langzaam bergaf met haar gezondheid. Ze kwam niet meer buiten, trok zich terug. Toch schilderde ze blijkbaar nog veel in die laatste jaren : haar doeken waren tot in 1901 in de tentoonstellingen te zien. In de lente van 1901 verergerde haar toestand erg. Op zondag 7 juli stierf ze, 70 jaar oud. Haar begrafenis werd een grootse ceremonie met officieel karakter. Euphrosine BEERBAERT ligt begraven op het kerkhof te Bosvoorde. In hetzelfde graf werden later haar broer en schoonzuster bijgezet. Het monument ligt er vandaag de dag erg verwaarloosd bij.

Norbert Hostyn.

LAATSTE OPROEP.

In januari a.s. zal de traditionele jaarlijkseveiling van boeken, brochures, programma's, catalogussen, litho's, plannen, foto's, prentkaarten, e.d. in verband met Oostende en de kuststreek in ons lokaal plaatsgrijpen.

Het Bestuur heeft beslist geen te ruilen stukken ter elfder ure nog te aanvaarden. Een lijst van de door de leden ingediende stukken zal in het januari-nummer verschijnen. Daarom mochten alle lijsten vóór 15 december a.s. bij O. VILAIN (zie : redaktieadres) ingediend zijn. Stukken die niet op de januari-lijst voorkomen zullen niet geveild worden.

O. V.

TWEE OSTENDIANA-VONDSTEN IN HET ANTIQUARIAAT.

Een medelid van onze kring kan fier gaan op twee schilderwerken, recentelijk verworven in de antiekhandel, en van kapitaal belang voor de iconografie van onze stad.

Het eerste is een olieverfschilderij, getekend en gedateerd THOMSON 1879 OSTENDE. Het is wellicht een doek van de hand van Leslie THOMSON, een Engels schilder die leefde van 1851 tot 1929.

Het stelt het strand en de dijk voor. Op het strand zijn we getuige van het voorbije seizoen gebeuren : talrijke badkarren, een reddingsboot, baders en badpersoneel. Op de dijk zien we o.m. de oude vuurtoren met errond de "Cercle du Phare".

En dan, daarachter, iets heel eigenaardigs : we zien de duinen ten westen van de stad met het allereerste Koninklijk Chalet. Nu kon men, staande waar THOMSON zijn ezel plantte voor het gezicht op voor en middenplan, de duinen ten westen van de stad niet zien. Wat heeft Thomson gedaan ?

Om het rechter deel van zijn schilderij op een bevredigende manier te kunnen stofferen, heeft hij een tweede gezicht, nl. de duinen ten westen van de stad, een heel eind vooruitgeschoven en dichter geplaatst, zodat we dat duinenlandschap proportioneel veel te groot te zien krijgen. Iconografisch gezien is dit natuurlijk een grote onnauwkeurigheid, esthetisch gezien een goeie ingreep om te voorkomen dat hij rechts met niets anders dan water zou hebben gestaan.

Het tweede kunstwerk is een geacquarelleerd ontwerp van de hand van Alban CHAMBON (zie De Plate, jg. 5, nr 11). Het draagt als opschriften :

ENTREE DE LA VILLE D'OSTENDE
BRUXELLES, 5 NOVEMBRE 1909. A. CHAMBON

Het betreft een ontwerp voor de urbanisatie van de wijk rond de Handelsdokken nà de demping van het Derde Dok. Links zien we het oud station, centraal het Tweede Dok waarin een driemaster en enkele yachten. Met een in typische CHAMBON-stijl gedachte Kapellebrug zou het Tweede Dok met het Eerste in verbinding staan. Op het gedempte Derde Dok staat een huizenrij met aaneengesloten gevels in een unitaire monumentale neostijl (dit op de gronden waar de transporen nu liggen en het laatste stukje autostrade loopt). Rechts bemerken we dan nog de Vindictivelaan : de verst-zichtbare hoek is dus die der Aartshertoginnestraat. We bemerken ook het Collegegebouw met de koets voor de gevel. Vanzelfsprekend kwam van dat plan niets in huis, evenmin als van een ander urbanisatieplan voor dezelfde wijk dat CHAMBON in 1901 bedacht en in dat jaar druk besproken werd in de lokale pers.

N. Hostyn

FERDINAND VERCNOCKE 70.

In "Dietsche Warande & Belfort" (nr 9, november 1977) schreef onze stadsgenoot G. Billiet een degelijk artikel over "Ferdinand Vercnocke zeventig". Hij noemt deze Oostendse dichter, die nu in het afgelegen Weerde woont, "een ongeneselijke romanticus, met een idealistische visie, en een authentiek poëet bezeten door de drift voor dezer landen edele staat" (...) Krachtig en soms voortvarend, maar steeds onbaatzuchtig, heeft hij tot het Vlaams geweten gesproken (...). Billiet besluit dat "zijn poëtisch oeuvre wacht op een literaire rehabilitatie, want het verdient bredere bekendheid en diepgaande studie". In 1973 bundelde F. Vercnocke zelf een keur van zijn gedichten onder de titel : "Deltaland", uitgegeven door Heidelberg-Orbis (Hasselt) in de bekende reeks : "Poëtisch Erfdeel der Nederlanden", nr P 79 (50 F.).

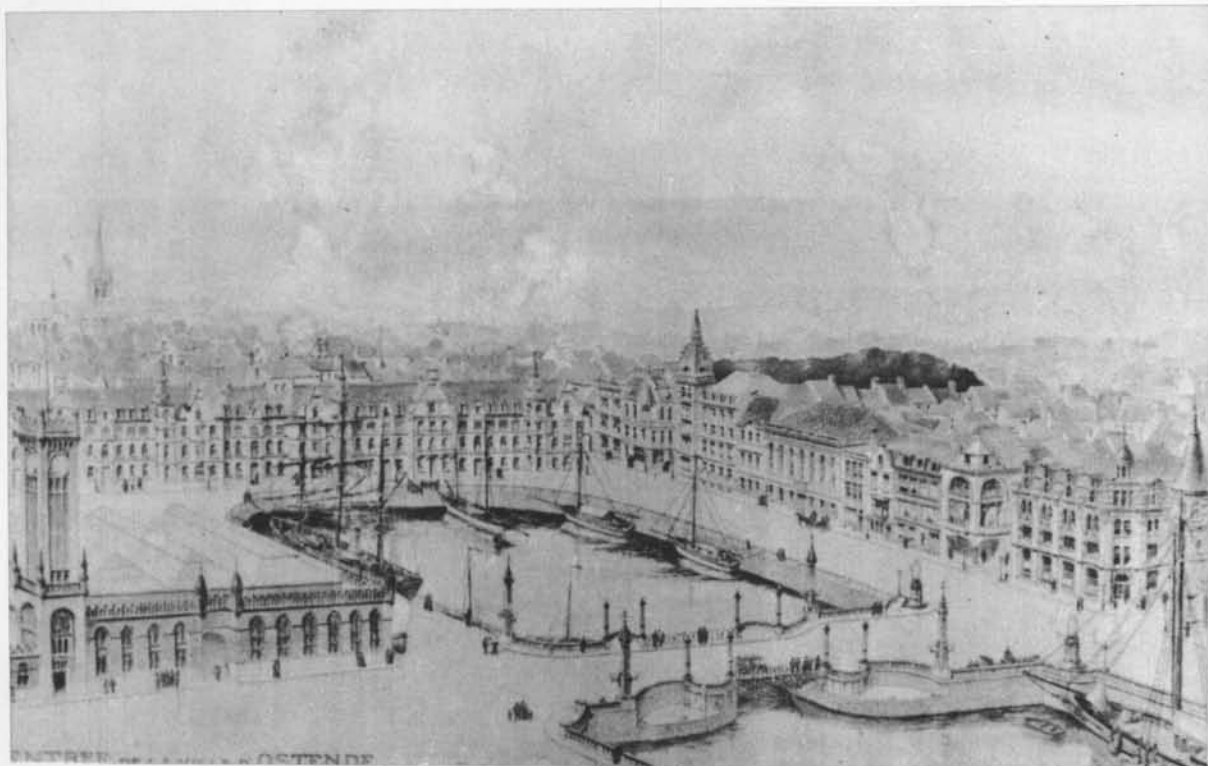
E. Smissaert

78/159

TWEE OSTENDIANA - VONDSTEN IN HET ANTIQUARIAAT

THOMSON: GEZICHT OP DE BADEN EN DE CERCLE DU PHARE

CHAMBON: PROJECT VOOR AANLEG WIJK HANDELSDOKKEN

DE LAATSTE OOSTENDSE ROKERIJEN.

Na Wereldoorlog II waren er aan onze kust + Brugge (werd er voor een mij onbekende reden altijd bijgerekend) 75 rokerijen. Op dit ogenblik zijn er dat nog 5, te weten 2 in Oostende en 3 te Brugge.

Te Oostende BOELS ; merknaam LA COURONNE - specialiteit het roken van zalm

GOES ; merknaam BRILLANT

Te Brugge VANDENABEELE ; merknaam APPETIT - specialiteit roken van makrèel, haring en heilbot

VERBEKE ; merknaam SEAGULL - specialiteit roken van sprot en haring

ALLO ; zonder merknaam.

Sporadisch schijnen in Zeebrugge en te Brugge nog een paar "one-man"rokers te werken, nl. VAN DIERENDONCK te Zeebrugge en een tweede VERBEKE te Brugge.

Roken is een wijze van conserveren, die alleen in combinatie met pekelen de duurzaamheid waarborgt en die ook smaakverandering tot doel heeft. Meestal verandert door roken ook de kleur. Het roken geschiedt in rookkamers of torens boven een zwak brandend beuke- of eikevuur. Het produkt droogt hierdoor uit en wordt doordrongen met bederfwerende bestanddelen uit de rook. Koud roken (onder 50° C.) duurt 1 tot 7 dagen, maar werkt het diepst in, heet roken (tot 140° C.) duurt slechts enkele uren.

De beste Oostendse sprotroker tussen de twee wereldoorlogen was Boete VAN HOUCKE, ook wel BOETE van de KONGO genoemd omdat hij in de Sint-Franciscusstraat nr 8 café CONGO openhield. Het roken gebeurde in een schouw die achter het huis stond en die naar het schijnt nu nog bestaat. Het huis is momenteel te koop. Lene DAVID stond met de marchandise op de markt, enkele kistjes op een caféstoel, maar dat kon niet deren de gerookte visjes vlogen weg. Het was zelfs een publiek geheim dat de dame van een ander gekende Oostends visroker in de Sint-Franciscusstraat bij voorkeur achter een mandje sprot bij Boete ging, maar haar man mocht het niet weten.

J.B. Dreesen

— — — — —
WAARSCHUWING.

Alle lijsten van de te veilen stukken op onze jaarlijkse algemene vergadering moeten vóór 16 december a.s. toegestuurd worden aan O. Vilain, Rogierlaan, 38, 8400 Oostende. Na die datum kunnen geen voorwerpen meer aanvaard worden. Dus vlug gecontroleerd wat U kwijt wilt aan boeken, tijdschriften, brochures, programma's, catalogussen, gravures, litho's, prentkaarten, foto's, affiches e.d. i.v.m. Oostende en de kuststreek.

O. V.

— — — — —
PRENTKAARTEN.

Vergeet niet dat U prentkaarten i.v.m. het Heemkundig Museum (3 verschillende binnen-zichten) en de Kulturele Raad (3 verschillende stadsvizichten) in het Museum kunt aankopen. Dergelijke kaarten zijn zeer geschikt om met Kerst- en Nieuwjaar verzonden te worden. De prijs : 20 F. per reeks van 3 kaarten.

G. V.

— — — — —
HET MUSEUM.

Het Heemkundig Museum is in de wintermaanden iedere zaterdagochtend toegankelijk van 10 tot 12u.

EEN KORTE GETUIGENIS OVER DE BLOEI DER OOSTENDSE HAVEN IN 1781.

In de achttiende eeuw kende Oostende twee ogenblikken van grote bloei : ten tijde van de "Oostendse Compagnie" (1723-1728) en van de "Zeeoorlog" (1) - (1778-1783), d.w.z. de oorlog waarin Frankrijk, Spanje en de Verenigde Provinciën aan de zijde van de Amerikaanse kolonies tegen Engeland streden. Het was toen de enige neutrale haven op de Europese westkust. In 1780 richtte Rusland de Liga van de gewapende neutraliteit op : de neutrale (2) vlag dekte nu ook de vijandelijke waar, zodat vele schepen van de oorlogvoerende landen onder Oostenrijkse vlag voeren en Oostende als aanleghaven gebruikten. Het verkeer steeg er van ca. 828 tot 2892 schepen in 1781. Die bloei was echter tijdelijk. De Franse inval van 1792 maakte een einde aan een economisch zeer voorspoedige tijd. Overzeese handel was niet langer meer mogelijk, want Engeland blokkeerde voortaan de kusten.

Het kon moeilijk anders dat in de nagelaten geschriften van tijdgenoten niet een of andere getuigenis over de indrukwekkende bloei van Oostende zou te vinden zijn. In de "Gedenkschriften van Gijsbert Jan van Hardenbroek (3) (1747-1787)", uitgegeven en toegelicht door A.J. Van der Meulen, deel III : 1781-1782 (Amsterdam, J. Müller, 1910) komt op blz. 128 een korte passus voor, die voor zichzelf spreekt :

13 oktober 1781 : "... Hoe hij (griffier Van den Heuvel) (4), te Ostende zijnde geweest, aldaer gevonden hadde soo eene merkelijke omslag, aenstalte en vermeerdering der coophandel, dat het te verwonderen was ; zelfs dat tot voorseyde eynde gemelde stadt nog seer vergroot wierde, dus die vest in prejudicie van de Republicq ongemeen floreerde..."

E. Smissaert.

- (1) Zeeoorlog : zo genoemd, omdat deze oorlog niet in Europa plaats greep.
- (2) De neutralen waren Oostenrijk en Rusland, sterk genoeg om hun neutrale schepen te doen eerbiedigen.
- (3) Hardenbroek was toen gedeputeerde ter Generaliteits-vergadering ; van geboorte en positie aristocraat ; accuraat en betrouwbaar in zijn notities.
- (4) Hendrik Herman Van den Heuvel was griffier van den Hove provinciaal van Utrecht.

WATERTORENS.

Ook George Bernard SHAW, die van 1906 tot zijn dood in 1950 in het dorp AYOT ST. LAWRENCE woonde had zijn opinie over watertorens. Zo lezen wij in een brochure van de BRT schooltelevisie die over hem handelt het volgende :

"SHAW bemoeit zich met alles in het dorp, waar hij voortdurend met een fototoestel rondloopt. Als er in 1948 een nieuwe watertoren gebouwd moet worden, vindt G.B.SHAW dat het ontwerp niet deugt. Trouwens -zegt hij- alle Engelse watertorens deugen niet. - A watertower need not be a disfigerement to be hidden as far as possible. On the contrary it is a golden opportunity to add to the picturesqueness of the village - Hij vindt -en hij heeft gelijk- dat een watertoren mits goede ontworpen, een even mooi ornament kan zijn als de toren van een kerk... en dat die watertoren dus ook een even opvallende plaats moet krijgen".

John Gheeraert.

Woorden van Jan VAN WULPEN

Stemme : Het Algemeen Stemrecht.

Men vindt hier in 't saisoen
Zoo menig raar kapoen
Elk zoekt naar zijnen wensch
Zoowel den rijksten mensch
Als 't arm burgersklas
Of wel het werkmansras
'T is eender waar, ziet hier of daar
In straat of op Boulevard
Winkels met geheele hopen
Marchands die pruts verkoopen
Die 't volk gedurig stroopen
Met hunne schoone taal
Maar 't schoonste in Oostende
Dat is die groote bende
Die dansen zonder einde
In die groote zaal.

REFREIN

L'homme de fer, den grooten beer
Gij ziet apen leeuwen
D'oliephanten schreeuwen
'T gymenas van 't vrouwenras
Die rijden daar te peerd naar d'eerste klas
Men ziet daar mannen, vrouwen, damen, heeren, burgers, boeren (bis)
Menschen en wilde dieren maken toeren.

Men ziet daar in die barak
Artisten rap en zwak
Den olifant zijn snuit
Rekt hem vier meters uit
Hij pakte Jean sans peur
Sloeg hem tegen de muur,
En sakernon, het groot kanon
Sloeg hem tegen 't plafon
Hij viel op d'oliefant'en
Die liepen langs de kanten
Daar kwamen twee passanten
Op een peerd aan 't rien
Zij vliegen door de ringen
En zoo te peerde springen
En 't zijn corjeuze dingen
In de cirk te zien.

(ref)

Een meisje schoon en rap
Zat op een grooten tap
En met een wip zij vloog
Wel 20 meters hoog
Maar wat een vieze klucht
Z'hangde daar in de lucht
Zij draaide rond wat een affront
Die tap viel op den grond
Men zag haar dikke billen
Terwil zij moeste drillen
En draaien op een spille
Van een raar machien
Dan kwamen er twee heeren
Om haar te balanceeren
'T is wel een raar affairen
In die cirk te zien.

(ref)

Die naar de cirk wilt gaan
Moet niet te dibben staan
Als gij daar iets wil zien
Hoe zij te peerde rien
Zij dansen voor 't publiek
Op 't spelen van 't muziek
Gelooft mij vrij dat schoon gerij
Dat vliegt op een twee drij
Maar gij moet wel opletten
Als g'u daarin wilt zetten
Want daar zijn pick pocketten
Die op hun gemak
Staan draaien en staan keeren
Om u te amuseeren
En dan zij schamateeren
U geld in hunnen zak.

Jan VAN WULPEN

AANWINSTEN BIJ DE PLATE.

Eind oktober kregen we van Mevrouw Paul VAN WAESBERGHE twee zaken ten geschenke voor de verzameling van onze Heemkring :

- een "DIPLOMA. KURSAAL D'OSTENDE CONCOURS DE BEBES".

Op dat diploma lezen we "Le jury déclare que M. Van Waesberghe Paul a obtenu le 2e prix (force garçonnets de 3 ans) get. Geo DAVELUY".

Op het diploma, gelithografeerd bij J. DAVELUY, zien we putti die een dolfijn berijden, een zeemeermin die een kroon uitreikt. en in de diepte de silhouetten van het onvergetelijk kursaal. Wellicht is het ontwerp van de hand van Emile BULCKE.

In de vooroorlogse jaren werden in het Kursaal meerdere keren schoonheidsconcoours voor babies ingericht. Niets nieuws onder de zon dus !

- een gekleurde ets, getekend A. LE MAYEUR. Ze stelt een gezicht op de handelsdokken en en de Vindictivelaan voor. Links zien we de handelsdokken, met enkele schepen. Op de kaai heerst enige bedrijvigheid, terwijl we rechts de huizen van de Vindictivelaan zien. Het gezicht is genomen naar het ZW toe.

"DE PLATE" biedt Mevrouw VAN WAESBERGHE haar welgemeende dank aan.

N. Hostyn.

Naast het Duinkerke te Mariakerke

Onder dit ruige metselwerk
van baksteen en cement
rust gij dus nu. De plaats is mij bekend :
de oude doden en de kerk,
een grijze toren
tussen duin en dorp verloren -
ik dwaalde hieromtrent,
een knaap nog, en een eenzaam kind ;
het was er koel en stil, ik hoor
de ruitjes in het lege koor
nog sidderen in de wind.

't Is jaren her. Maar wat het was
is het niet meer : het wilde gras,
't vermolmde hout, de scheve zerken,
't werd alles opgeruimd ... Ik wed
dat deze paden, deze groene perken,
zorgzaam gemaaid, en dan dit stijve bed,
Meester, u niet bevallen.
Het rusten moet u moeilijk vallen
onder geboomt dat, als gedrild,
staat op een rij. Gij hadt dit schoon verblijf
voorzeker minder deftig, minder stijf,
wat schilderachtiger gewild.

'k Zie, u, mij dunkt, bij nacht, als luid
de zeewind om de toren fluit,
slapeloos opstaan uit uw stenen bed
en dolen gaan, een huiverend skelet
door stuivend zand, waar een verlichte ruit
in 't vaal gehucht u noodt ...

Maar naast het gloeiend kachelrood
vindt gij geen heul, want gij ontwaart
aan elke haard
maskers, en geen mensen. En 'k vermoed
dat heimelijk gij monklen moet
telkens als een holle hoge hoed
uw lof komt tuiten.
Eens liet het burgerdom u buiten ;
maar nu gij, Meester, niet meer schimpen zult,
delgen wij onze schuld
met een gemetseld monument
van baksteen en cement.

Ferdinand VERCNOCKE

Met toestemming overgenomen uit zijn keurgedichtenbundel
"Deltaland", Hasselt, Uitgeverij Heidelberg-Orbis, 1973 (Poëtisch Erfdeel der
Nederlanden, 79), blz. 55-56.

ORGELS IN GROOT OOSTENDE : HET ORGEL VAN DE SINT-JOZEFSKERK.

Over een instrument en eventueel een organist in de noodkerk die op 17 mei 1889 in de St. Petersburgstraat (op de gronden van het huidige Atheneum) in gebruik werd genomen, is ons niets bekend.

In de "Histoire de l'église de S. Joseph à Ostende par Oscar Thoma, secrétaire et marguillier de la dite église", een met de hand geschreven kroniek over alle gebeurtenissen in de pas opgerichte parochie vinden we helemaal niets terug, zelfs niet over een harmonium.

De plannen voor een nieuw te bouwen instrument werden reeds vóór de plechtige inzegening van de huidige kerk (18 maart 1901) opgemaakt door de Brusselse orgelbouwer Emile KERKHOFF. Op 28 september 1900 stuurde deze namelijk een plan en bestek op naar het voorbeeld van het orgel in de Sinte-Gertrudekerk te Brussel-Etterbeek. De prijs (omvattende bouw, plaatsing, materiaal en verblijf te Oostende) zo voor een instrument met twee klavieren en pedaal 17.000 francs belopen. Dit voor een orgel met 34 spelen waarvan sommige afgeleide spelen. Zonder afgeleide spelen zou het 21.250 F. worden.

Een orgel met 3 klavieren en pedaal zou respectievelijk 25.200 en 31.500 F. bedragen. Het werk zou tegen Sinksen 1901 klaarkomen. Men opteerde in Oostende voor een tweemanuali instrument met pedaal en met afgeleide spelen. Men voorzag echter drie spelen meer : dat bracht het totaal aantal spelen op 37 terwijl de prijs verhoogde naar 22.000 francs !

Zo zag het plan eruit !

1. een klavier met 56 toetsen voor de spelen van het Groot Orgel
2. " " " " " " " " " " " Reciet (in een zwelkast)
3. een pedaal met 30 toetsen voor de spelen van het zelfstandig pedaal.

De spelen dan :

GROOT ORGEL :

1. Montre 16'	56 pijpen
2. Bourdon 16'	"
3. Montre 8'	"
4. Diapason 8'	"
5. Flûte Harmonique 8'	"
6. Bourdon 8'	"
7. Viola-di-Gamba 8'	"
8. Prestant 4'	"
9. Flûte Octaviante 4'	"
10. Doublette 2'	"
11. Fourniture 3 rangs	168 pijpen
12. Cornet 5 rangs	160 pijpen (over 32 toetsen/nu is het nog zo)
13. Bombarde 16'	56 pijpen
14. Trompette 8'	56 pijpen
15. Clairon 4'	56 pijpen
16. Clarinette 8'	56 pijpen

RECIET :

17. Bourdon 16'	56 pijpen
18. Flûte 8'	"
19. Bourdon 8'	"
20. Salicional 8'	"
21. Voix-Céleste 8'	44 pijpen (over 44 toetsen)
22. Eoline 8'	56 pijpen

23. Prestant 4'	56 pijpen
24. Quinte 2 2/3'	"
25. Octavin 2'	"
26. Trompette Harmonique 8'	"
27. Basson-Hautbois 8'	"
28. Voix Humaine 8'	"

ZELFSTANDIG PEDAAL :

29. Flûte ouverte 16'	30 pijpen
30. Sousbasse 16'	"
31. Quinte Ouverte 12'	"
32. Flûte 8'	12 "
33. Bourdon 8'	12 "
34. Flûte 4'	12 "
35. Bombarde 16'	30 pijpen
36. Trompette 8'	12 "
37. Clairon	12 "

In totaal zo'n 1950 pijpen !!!

Daarbij nog een reeks "pédalles de combinaisons" :

1. Koppeling reciet - groot orgel
2. Koppeling reciet - pedaal
3. Koppeling groot orgel - pedaal
4. Effêt d'Orage (!)
5. Tremblant
6. Zweltrede (voor het reciet)
7. Generaal Crescendo
8. 1° vrije combinatie
9. 2° vrije combinatie
10. 3° vrije combinatie
11. 4° vrije combinatie.

De speeltafel zou in het midden van het doksaal komen, zodanig dat de orgelist met het aangezicht naar het altaar zat.

De pijpen moesten worden gemaakt uit een legering van lood en tin (65% tin), de houten pijpen uit cypressenhout en de grote pijpen van de bombarden, diapason, viola-di-gamba, salicional en eoline "seront faits en un métal très résistant et particulièrement préparé".

Men had echter zonder de Monumentencommissie gereken want de orgelkasten (links en rechts, zoals nu nog te zien is) waren te breed (1,85m) en verborgen een gedeelte van de ramen ; ze waren zelfs niet hoog en diep genoeg. Een nieuw ontwerp werd gemaakt waarbij KERKHOFF de bemerking maakte dat de fronten weinig zichtbaar zouden zijn vanuit de kerk. Maar zo geschiedde !!

In een brief van 3 maart 1901 betoogt de orgelbouwer dat de parochie een van de meest volledige instrumenten van het land zal bezitten en dat het voor hem een goede reclame zal zijn. De montage in het atelier begint, en KERKHOFF voorziet eind juni klaar te koeen, hopend dat tegen deze tijd het hoogzaal (toen nog in opbouw) ook klaar zal zijn, aangezien de Bisschop van Brugge de kerk reeds op 18 maart zal inzegenen.

Alhier stelt men zelfs voor om de niet-sprekende frontpijpen uit tin te laten maken omwille van het mooiere uitzicht, en niet zoals meestal gebruikelijk, uit beschilderd zink of hout. Dit komt neer op een extra-uitgave van 1.015 F. voor 140 à 150 kg tin, plaatsing en vervaardiging inbegrepen. Gelukkig waren er maar weinig frontpijpen nodig (net zoals nu nog trouwens).

Uiteindelijk werd het afgewerkteorgel ingespeeld op donderdag 22 augustus 1901, en wel met een concert door J. PETIT (vaste orgelist van de kerk), Léandre VILAIN (Petrus & Paulus ; Kursaal), A. SEVRE (orgelist St. Jean & Nicolas, Brussel) en JADIN (orgelist van de St. Waudru te Mons). Een echte pléiade van organisten dus !

Robert Hostyn.

QUARTIER LEOPOLD.

Toen wij verleden maand onze voordracht over de Oostendse prentkaartenhielden, maakten wij van de gelegenheid gebruik om bij het tonen van een prentkaart "Les environs d'Ostende : Le Quartier Léopold" aan de toehoorders te vragen of zij niet wisten waar dit kwartier gelegen was. Op de prentkaart zag men een beek met een brugje en enkele huizen.

Het was de heer R. Van Craeynest die ook wist te zeggen dat dit een deel van de Konterdam-wijk was. Hij had bij opzoekingen in de stadsbibliotheek in "L'Echo d'Ostende" van de vorige eeuw daar het een en ander over aangetroffen.

De heer R. Van Craeynest heeft dit voor ons weer opgezocht en we namen die enkele stukjes met veel dank over :

"De grandes fêtes populaires auront lieu dimanche prochain à la commune de Steene, pour l'inauguration du nouveau quartier Léopold.

Ces fêtes se composent de plusieurs jeux et de concerts. Inutile de dire qu'il y aura foule dimanche à Steene". (24 juin 1880).

"Nous avons annoncé dans notre dernier numéro que des fêtes populaires ont lieu aujourd'hui à Steene, pour l'inauguration du nouveau Quartier Léopold.

Ce nouveau quartier est la partie du territoire de Steene, situé au Conterdam et qui touche au bois de Boulogne.

La foule ne manquera pas de ce côté aujourd'hui et les amusements n'y feront pas défaut.

Les fêtes, rehaussées par la musique, seront très animées." (27 juin 1880).

"Nous avons rendu compte des fêtes qui ont eu lieu lors de l'inauguration du nouveau quartier Léopold à Steene.

Le soir de la fête, M. le bourgmestre Verkarre et M. le secrétaire Boy ont vivement félicité et remercié la commission organisatrice de la fête.

Un toast au Roi a été accueilli avec enthousiasme et transmis par télégraphe à S.M.

Voici la réponse que le président des fêtes a recue :

"Le Roi très touché de votre télégramme me charge de remercier sincèrement les membres de votre commission et de leur dire qu'il fait des vœux pour la prospérité du nouveau quartier Léopold à Steene".

"L'aide de camp de service".

Cette réponse, portée à la connaissance des habitants de Steene a été reçue avec un grand enthousiasme." (11 juillet 1880).

Er is dus geen vergissing mogelijk met het "Quartier Léopold" van na 1901, toen men aldus de wijk van het Leopoldplein aanduidde (nu "Het Peird").

O. V.

BOUWMEESTERS VAN OOSTENDE-BELLE-EPOQUE. XVI. CHARLES DE WULF.

Brugs architect (1865-1904), leerling van L. DE LA CENSERIE en van F. LAUREYS. Prix de Rome in 1887 - Stadsarchitect te Brugge- Restaurator van talrijke historische gebouwen te Brugge, o.a. de Onze-Lieve-Vrouwkerk - Schrijver van enkele theoretische tractaten, o.a. "A propos d'esthétique des Villes" (1903).

DE WULF, vroeggestorven en in zijn tijd zeer geroemd, werd destijds goed bestuurd door H. ROMMEL, die een monografie aan hem wijdde: H. ROMMEL, M. Charles De Wulf, in Annales de la Société d'Emulation de Bruges, LIV, 1904, p. 350-415.

In deel I van het Nationaal Biografisch Woordenboek verscheen over hem een korte nota van de hand van L. DEVLIEGHER (kol. 971-972).

DE WULF stond in voor de plannen van twee voorname bouwwerken te Oostende, nl. het Zeevaartcommissariaat en het Postgebouw. Over deze verwezenlijking gaven noch ROMMEL noch DEVLIEGHER enige bijzonderheden.

- Het ZEEVAARTCOMMISSARIAAT, gekend als de "Pilotage" (Hoek Zuidstraat-Vindictive-
laan) (Oiof 17, 20, 26, 27, 31).

Gebouwd in de jaren 1898-1899 door de aannemers Gebr. DEMEYER uit Gent, dit in opdracht van het Ministerie van Spoorwegen, Post, Telegrafie en Marine. De stijl is neo-Vlaamse Renaissance.

Voor het basement werd écaussine gebruikt, voor de gevel morley en Boomse baksteen. In dit zeer pittoreske bouwwerk waren drie diensten ondergebracht, elk met een eigen ingang : de Loodsdiensten (Vindictivelaan), het Zeevaartcommissariaat (Hoek Vindictivelaan-Zuidstraat ; met een monumentale ingang waarboven een balkon) en de Zeevaartschool (Zuidstraat). De dakpartij werd verlevendigd door tal van trapegeveltjes, schouwen en dakkapellen. Destijds verrees een 35m hoge toren op de kruising van de assen Zuidstraat en Vindictivelaan, achter het gedeelte Zeevaartcommissariaat. Op alle oude prentkaarten is deze toren heel duidelijk te zien. Ze diende als station voor meteorologische en astronomische waarnemingen ten behoeve van de Zeevaartschool. Een kleinere toren, al even elegant, is nog steeds te zien aan de oostzijde van de gevel, kant Vindictivelaan.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog (mei 1940) werd het gebouw zwaar beschadigd : heel het hoekgedeelte werd met de grond gelijk gemaakt. Ook de toren verdween mettertijd en het hoekdeel werd naderhand provisorisch hersteld. Het gebouw, dat als huizing van een jeugdvereniging heeft gediend verdient zéker een beperkte restauratie en zou nog veel diensten kunnen bewijzen. En oogt het daar niet prachtig, dicht bij het station en de dokken, die met de Mercator en het lichtschip een waar openluchtmuseum zijn geworden ?

Iconografie :

- In "La Carillon" van 25 oktober 1896 verscheen een afbeelding van de gevels, kant Vindictivelaan.
- Een van de schilderijen uit de "Biercoo", geschilderd door Octaaf VAN CUYCK (+1956) stelde de "Pilotage" voor (ca. 1920).
- Legio zijn de prentkaarten waarop het Commissariaat te zien is. We noemden reeds deze in Oiof. Vermelden we nog enkele interessante exemplaren :
 - VED. OSTENDE-COMMISSARIAT MARITIME
 - PHOB. 19. COMMISSARIAT MARITIME
PILOTAGE
 - NELS. 310540-15 OOSTENDE ZEECOMMISSARIAAT (Foto Antony, Oostende)
 - Het POSTGEBOUW (Hendrik Serruyslaan-Witte Nonnenstraat) (Oiof 61 & 63)/

HET POSTGEBOUW.

Het zou tot in 1906 duren eer Oostende over een volwaardig postgebouw beschikte. Dat voor een stad die toen al meer dan 40 jaar lang een mondaine zeizoenstad was ! Het werd niet zomaar een postkantoor, maar een royaal paleis in Romeinse barokstijl, mede op aandringen van Leopold II geïnspireerd op de plannen van het Spaanse Paviljoen op de Expo 1900 te Parijs. DE WULF zou de voltooiing van dit meesterwerk niet meer beleven. De plannen kwamen klaar in 1903, en de bouw geschiedde de volgende jaren.

Langs de Hendrik Serruyslaan telde de post zeven traveeën van ongelijke lengte. De hoektravee kant Witte Nonnenstraat bevatte twee hoge ingangsportalen met halfronde bogen, uitgevoerd in bossage. Ze was meteen ook de onderbouw van een torenconstructie. Rechts daarvan een smalle travee, met een kleiner venster waarboven een oeil-de-boeuf, gevolgd door 3 brede traveeën met op het gelijkvloers grote rondboogvensters, dan weer een smalle travee, identiek aan die naast de toren. Op de hoek met de Poststraat tenslotte, een travee met een groot rondboogvenster. Geen symmetrie in deze voorgevel. Naast de toren telde men in de Witte Nonnenstraat nog 6 traveeën. In de Poststraat waren er 7, de hoektravee inbegrepen. De traveeën waren van elkaar gescheiden door ionische zuilen (aan de toren en de 5 middenste traveeën kant Hendrik Serruyslaan) of door pilasters (in de zijstraten). Ze schraagden een verkropte kroonlijst die over de hele lengte van het gebouw doorliep. Daarboven was een veel lagere verdieping met 3 vensters in elke travee (2 voor de 2 smalle traveeën). Op de verkroppingen aan de toren en de voorgevel stonden in totaal 8 beelden opgesteld. Een zeer sierlijke ballustrade bekroonde de gevels aan de straatzijde. Ze was opgesmukt met siervazen allerhande.

In januari 1905 was de constructie van de Post reeds ver gevorderd (Echo d'Ostende, 15 januari 1905). Er stonden toen reeds 2 van de 8 gevelbeelden (2,75m hoog) waarvoor de Roeselaarse beeldhouwer Jules LAGAE de modellen had geleverd. Vier van deze beelden, die ter plaatse door practiciens uit de vooraf geplaatste steen werden gekapt, waren allegoriën op de diverse mensenrassen:

Een squaw, gekleed in Indiaanse mantel, pluimen op het hoofd en pijlen in de hand, verbeeldde het rode ras. Voor het blanke ras stond een Griekse met een beeldje van Pallas Athene bij zich. Het zwarte ras werd verbeeld door een Congolese gekleed in lendendoek en met een schild aan de linkerzijde. In haar rechterhand hield ze dadels en een ivoren slagtang. Het gele ras tenslotte, werd uitgebeeld door een mousmé met een waaiertje en een Japans parfumbrandertje. De beelden op de toren symboliseerden de bloei van handel en industrie dank zij de communicatie- en transportmiddelen : Industrie en Handel (met caduceus en getand wiel), Zeevaart en Visvangst (met bootje en netten), Telefoon en Telegraaf (met luisterhoorn en moreebobijn), Post en Spoorweg (gevleugeld wiel en brieventas).

Het postgebouw kon op 24 juni 1906 ingehuldigd worden. Vernield tijdens de Tweede Wereldoorlog, werd het gebouw in de vroege vijftiger jaren vervangen door wat we er nu kennen. Alleen enkele fragmenten van de gevelbeelden zijn overgebleven.

Iconografie van het oude Postgebouw :

- een schilderij uit de "Biercoo", door Octaaf VAN CUYCK, nu geëxposeerd in het Heemkundig Museum "De Plate".
- natuurlijk weer tal van prentkaarten, zo ondermeer :
 - OSTENDE - LA NOUVELLE POSTEN. 138 (tijdens de constructie)
 - OSTENDE - LA NOUVELLE POSTE B. 5904 (idem)
 - OSTENDE - LE NOUVEL HOTEL DES POSTES. Edit. V.G., 42, av. Midi, Bruxelles 111 (idem)
 - OSTENDE - HOTEL DES POSTES . 2685 BOTS - REYNS. Ostende.

- OSTENDE - LA NOUVELLE POSTE
Edit. V.G. - Bruxelles
- STAR. OSTENDE - LA POSTE 2290
Héliotypie DE GRAEVE, Gand
- OSTENDE - LA POSTE
Dr. TRENKLER C^o, Bruxelles OSD 103
- OSTENDE - VUE PRINCIPALE DE LA POSTE
Edit. V.G., 42, av. Midi, Bruxelles 27.
- ALBERT 72. OSTENDE LA POSTE
OSTEND POST OFFICE
- ALBERT 72. OSTENDE LA POSTE
OOSTENDE DE POST
- M.M.BR. 8. OSTENDE LA POSTE CENTRALE
RUE DES SOEURS BLANCHES
- M.M.BR. 57. OSTENDE LA POSTE
- ALBERT 144. LA POSTE -- OSTEND POST OFFICE
- OSTENDE - NOUVELLE POSTE EN FACE DE L'AVENUE CHARLES JANSSENS
Edit. W.V.S. 183, Boulv. du Hainaut, Brux.
- PHARMACIE DES BAINS J.B. BAERTS, PHARMACIEN...
(gedetailleerd gezicht op het ingangsportaal)
- LA MAISON DE PRODUITS CHIMIQUES L. LECEUVRE
ENTREE MONUMENTALE DE LA NOUVELLE POSTE D'OSTENDE
DEMUENYNCK-RAGONS
- NELS. OSTENDE INTERIEUR DE LA POSTE
(een stemmingsvol gezicht in de luxueuze lokettenhall).

Vermelden we van architect DE WULF nog de "VILLA RENTERIA", gebouwd in de Van Iseghemlaan voor rekening van C. DE POORTERE en de oude WATERTOREN van Middelkerke.

Norbert Hostyn

WAT DE LITERAIRE KRITIEK SCHRIJFT OVER DE OOSTENDSE DICHTER ROGER DEVRIENDT....

Dagblad "HET VOLK" van donderdag 31 augustus 1978 liet op blz. 31, in de rubriek "Poëzie in enkele lijnen", een beschouwing van de bekende Vlaamse criticus Rudolf Van de Perre afdrukken over de debuut-dichtbundel van de Oostendse dichter Roger Devriendt, geboren in 1948. Zijn oordeel, kort genoteerd : "R. Devriendt is er met "De zon staat in de kreeft" (Gent, Yang Poëzie Reeks, 1978, 59 blz.) in geslaagd een vrij afgerond wereldbeeld uit te werken. Ruimte, zon, sterren en maan zijn sleutelwoorden. Zij worden niet aangewend als romantische motieven, wel als magische tekens, die mede het spel van leven en dood bepalen (...) Als Devriendt b.v. zijn geboortestad Oostende oproept, hangt hij van haar - op een ironisch-relatieve wijze - een nachtelijk en herfstelijk beeld op, met de geur van ouderdom, verval en dood (...). "De zon staat in de kreeft" is een ernstige bundel, die - en wie zou dat ten kwade duiden ? - ook zwakkere momenten kent. Devriendt wist niettemin zijn ervaringswereld op een sobere, bijwijlen indringende en suggestieve wijze gestalte te geven. Zijn debuut houdt meer dan een belofte in en laat veel verhoppen". De besproken dichtbundel is nog te koop bij Roger Devriendt, Stuiverstraat, 365, te Oostende voor de prijs van 120 F., te gireren op postrekening 000-0847137-36.

E. Smissaert

HET BOSJE VANUIT EEN ANDERE HOEK.

In verband met de polemiek rond de toekomst van 't Bosje is er een argument die tot nog toe over het hoofd gezien werd : het biologisch aspekt. Er werd naar voor gebracht dat er geen stuk van het eigenlijke bosje verdwijnt wanneer de terreinen van de huidige beplantingsdienst vrijgegeven worden voor urbanisatie. Wat hier over het hoofd gezien wordt is dat een bepaald biologisch leefmilieu bestaat uit het eigenlijke broedgebied, en een randgebied dat als bufferzone dient tegen het rumoer en lawaai van het stadsleven.

Zo een randgebied is ondermeer de beplantingsdienst van de stad met een relatief uitgestrekt gebied van stilte en groen, een overgang betekent naar het Bosje zelf. Wanneer een randgebied verdwijnt komt het stadsrumoer een stap dicht bij het kerngebied. Het gevolg hiervan is dat de dieren zich dieper in het kerngebied gaan terugtrekken, er is een nieuwe randzone ontstaan en het kerngebied is ingekrompen. Wanneer deze kern tot een zekere omvang terugloopt wordt het te klein voor bepaalde vogels en dieren waardoor dezen verdwijnen : daarmee is ook ONS milieu een stuk verarmd. Een eerste aanslag was de inplanting van villa's langs de Groendreef.

Onlangs werd een stuk bufferzone weggesnoept door het nieuwe voetbalplein. Jaar in jaar uit gaat "het opkuisen" van 't Bosje door de beplantingsdienst crescendo. Meer en meer, jammer genoeg ook in maart wanneer de periode van broeden aanbreekt, worden de ligusterhagen weggehakt. Elk jaar kan iedereen vaststellen hoeveel struiken deze manicure niet overleven. Deze hagen vormen nochtans een afdoende psychologische barriere waardoor de wandelaars op de wegen gehouden worden. De erachter gelegen dichtgegroeide en "verwilderde" plantsoenen herbergen een menigte planten, insekten, kleine zoogdieren en bodembroedende vogels waarvan de nesten anders platgetrapt worden.

Wil men een "proper" park, dat men zich dan concentreert op het Leopoldpark dat biologisch toch steriel is wegens de "zorgen" van de beplantingsdiensten. Over de laatste 25 jaar zijn verschillende broed- en trekvogels uit het bosje verdwenen, andere soorten verminderen fel in aantal, zo o.m. de machtegaal (heeft in het voorbije seizoen misschien voor het eerst in jaren met 1 koppel gebroed), grauwe vliegenvanger, groene specht (verdwenen), roeken (weggeschoten), staartmees (verdwenen), enz...

De zwaan die broedde in het kreekje bij het Koninginnehof is er sinds verschillende jaren niet meer in geslaagd een broedsel groot te brengen. Opmerkelijk hierbij is dat het riet (een bijzondere koppig gewas) opeens ook niet meer op die plaats gedijt ! Herbiciden zullen hier niet vreemd aan zijn en de gevolgen van DDT-vergiftiging op vogels is genoeg gekend.

Hoeveel gezonde bomen werden rond het Koninginnehof niet gerooid, zonder te spreken van degenen die zodanig stuk voor stuk afgeknot worden dat ze tot karikaturen verhakeld werden en het slechts een kwestie van tijd is voor ze volledig afgekappt worden of door de zware vermindering (te grote verdamping) verzakken en ten prooi vallen aan de schimmelziekte die in Europa zo lelijk huishoudt.

Er wordt in dit verband vanuit een bepaalde hoek beweerd dat een bos moet gesnoeid worden of dat het anders zichzelf verstikt, op deze onzin volstaat het te zeggen dat het onmetelijke Amazone-woud niet bestaat : ze heeft zichzelf reeds eeuwen geleden uitgerooid !

Wij hebben een boswachter waarvan iedereen geredelijk zal toegeven dat zijn optreden niet steeds gemakkelijk is noch naar waarde geschat wordt door andere ordediensten. Maar hij zou toch moeten weten dat de vos een belangrijke schakel vormt in de voedselketen en helemaal niet schadelijk is. Waarom dan die poging tot uitroeiing. Dat het dier een verspreiding van hondsdoelheid kan zijn geldt hier niet, want in onze streken heerst die ziekte niet.

Men kan toch niet preventief tewerk gaan en beginnen met al die dieren uit te roeien die potentiële dragers zijn van ziekten ; er zou niet veel meer overblijven te beginnen met onze gewone hond. Kennelijk werd dit ziekteargument niet in overweging genomen toen men de uitbater van het Koninginnehof de toelating gaf dergelijke dieren in kooien te houden en dicht bij het publiek te brengen.

Laten we het bosje gerust gedijen, haal er de houthakkers uit en laat de oudjes genieten van de rust en stilte. Als kind had mijn generatie de indruk te stoeien in een onmetelijk woud, dicht en wild. Mocht het voor de toekomstige generaties kinderen opnieuw zo worden.

Of zou het toch waar zijn dat al dat hakken en opruimen in het teken staat van een toekomstige verkaveling van het eigenlijke Bosje voor villabouw ?

Jan Coopman

VERHANDELINGEN OMTRENT OOSTENDE, DE OOSTENDENAARS EN DE KUST.

Op het einde van het Academiejaar 1976-1977 behaalden volgende studenten de titel van licentiaat aan de Rijksuniversiteit te Gent. De onderwerpen in verband met onze streek worden hier bondig opgesomd :

- Wijsbegeerte en Letteren :

+ groep geschiedenis (richting : Nieuwe Tijden) :

VERDOODT, Rudolf (Humbeek) : "Zuidnederlanders in dienst van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (1661-1710)".
Met onderscheiding.

+ Germaanse filologie :

ANTHONIS, Dirk (Gent) : "De dichter Daan Boens (1893-1977)".
Op voldoende wijze.

BAETENS, Martine (Aalst) : "De aartshertogen Albert en Isabella en het Toneel".
Op voldoende wijze.

- Hoger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde, Groep Plastische Kunsten :
DE MAEYER, Elisabeth (Antwerpen) : "James Ensor. Tekeningen en akwarellen 1873-1885". Met de grootste onderscheiding.

- Faculteit der Wetenschappen. Groep Aardrijkskunde.

DICKX, Chris (Brugge) : "Evolutie van het strand te Klemskerke in de periode 1971-1977" (fysische aardrijkskunde).

- Faculteit van de Economische Wetenschappen.

+ algemeen economische richting :

RASSCHAERT, Reginald (Wetteren) : "Evolutie van de toekomstige terreinbehoeften in de Belgische zeehavens".

+ bedrijfseconomische richting :

KOTEN, Jacques (Oostende) : "Regionaal-economische studie van het arrondissement Oostende".

VANCLOOSTER, Hubert (Roeselare) : "Ontwerpen van havenuitbouw op of aan de Belgische kust sinds de tweede wereldoorlog".

E. Smissaert

78/173

BOEKEN.

VISSERSVAARTUIGEN.

Van de oorspronkelijke druk van 1926 van het boek "Nederlandsche jachten, binnenscheepen, visschersvaartuigen en daarmee verwante kleine zeescheepen 1650-1900" door C. CRONE is een anastatische herdruk verschenen.
(Te verkrijgen tegen 1.500 F. bij het modern antiquariaat Deslegte, Meir, Antwerpen).

TRAMS.

De Europese Bibliotheek publiceerde in 1978 een kijkalbum "De Belgische stadstram in beeld" door André ver Elst (in 1978 verscheen reeds "De Belgische buurttram in beeld").
Prijs : 375 F.

BREDENE.

K. Clybouw heeft een tweede bijgewerkte druk van zijn "Geschiedenis van de visserskapel O.L.Vrouw ter Duinen te Bredene" laten verschijnen.
Te koop in het Heemkundig Museum of door storting van 145 F. + 15 F. port op rek. nr. 000-1017071-26 van Druk. Lowyak, Sluizenstraat 67, 8401 Bredene.

GUSTAAF SOREL.

Tegen het einde van 1978 zal het boek "Gustaaf Sorel, zijn leven, zijn werk" verschijnen. Ingeleid door Frank Edebau bestaat het uit kritische artikels van : Karel Jonckheere, John Gheeraert, Daniël Van Hecke, Marcel Van Damme, Julien van Remoortere, Jan Vercammen, Hugo Brutin, Roland Laridon, Jan Guillemin, Gilbert Van Vlaenderen, Herman Moerman, Jacques-Gerard Linze en Alain Sougné.

De biografie is van Louis Sorel. Er zijn gedichten van Marc Braet, David Scheinert en C.-A. Wauters en een chaconne voor strijkkwartet van C.-A. Wauters.

Niet minder dan veertig zwart-wit en twintig kleurenproducties zullen een beeld geven van het oeuvre van de kunstenaar.

Er worden 100 luxe-exemplaren gedrukt, waarvan er 70 zullen worden verkocht met een originele tekening tegen de prijs van 3.000 F. bij voorintekening en 3.500 F. na het verschijnen.

Er worden 300 gewone exemplaren gedrukt waarvan de voorintekeningprijs vastgesteld werd op 1.300 F. en de boekhandelsprijs op 1.500 F.

VEURNE.

Einde november verschijnt het boek : "Veurne rond de la belle époque" van de hand van Albert Dawyndt. De auteur, reeds schrijver van de thans kwasi-onvindbaar geworden werken : "De Herbergen uit de jaren twintig", bewandelt deze maal de paden van de journalistiek in het oude Veurne tussen de jaren 1895-1905.

Alleen de voorintekenaars zijn verzekerd van een exemplaar. Vooraf in te schrijven, mits storting van 220 F. op postrekening nr 000-0450232-55 van Albert Dawyndt, Knollestraat, 11, 8480 Veurne.

OUDE AMBACHTEN.

Het derde deel van "Des métiers et des hommes" door Marianne Bernard Henry is thans verschenen. Het handelt over "Les ateliers d'art".

Ed. du Seuil. Prijs circa 400 F.

NIKOLAAS ZANNEKIN.

De Kulturele Raad van Diksmuide publiceerde een zeer goed werk onder de titel "Gedenkboek Nikolaas Zannekin". Prijs : 300 F. te storten op rek. nr 000-0913599-53 van Herwig Callewaert, Kapellestraat 57, 8160 Diksmuide.

OEKENE.

"Met pen en papier door Oekene" is een publicatie van Robert HOUTHAEVE. Belangstellenden voor dit sinds 1977 bij Roeselare gevoegd dorpje kunnen dit boek bij de auteur bestellen : Stampkotstraat 11, 8811 Oekene mits overschrijving van 170 F. op rek. nr. 000-1087038-56.

MINNEBO.

Over de Oostendse beeldhouwer Hubert MINNEBO verscheen bij de uitgeverij "Terre d'Europe" een prachtig geïllustreerd werk. De teksten werden verzorgd door 14 auteurs, waarbij we Jaak BROUWERS, Maurits BILCKE, Hugo BRUTIN, Paul CASO en Hubert DECLIEER noteerden. Prijs : 700 F.

GENEESKUNDIGE VOLKSPRENTEN.

Bij Interbook International (Schiedam) verscheen een heruitgave van het oorspronkelijk in 1918 uitgegeven boek van J.G. De Lint "Geneeskundige volksprenten in de Nederlanden". Prijs : 575 F.

DE WESTHOEK.

R. LANSWEERT, Westsluisstraat 2, 8991, Alveringem, publiceerde zojuist "De Westhoek tijdens de Franse Revolutie". Prijs : 300 F. Overschrijving op rek. nr 000-0179766-25 van de auteur zelf.

OUDE BELGISCHE BEROEPEN.

Het wordt een lolletje. Toen we het nieuwste produkt in de reeks "in oude prentkaarten" dat onder de titel "Oude Belgische beroepen" samengesteld door André ver Elst doorbladerden wilden wij voor onze streek wel volgende beroepen noteren : kindermeid, visser, redder, paardevisser, visverkoopster en ook een opkoper uit Westkerke. Maar wat daarnaast, een duiker uit 1950, een mannequin uit 1966 of een hoofdonderwijzer, de glazenier F. Van Immerseel, de loketbediende in het station en een autobestuurder komen doen kan bij de heemkundigen zeker niet au serieux genomen worden. Prijs : 425 F.

O.L.V. COLLEGE 100.

Een brok Oostendse onderwijsgeschiedenis werd door A. de Groeve en R. Van Craeynest te boek gesteld. Het "Gedenkschrift Onze-Lieve-Vrouwcollege Oostende ; 1878-1978" is een zeer keurige uitgave. Talrijke illustraties luisteren het boek op. Men kan bestellen door storting van 120 F. op rek. nr. 000-0026707-32 van O.L.Vr.College

WERKTUIGEN.

"Le livre de l'outil" door André Velter en Marie-José Lamothe is zojuist bij de uitgever Pierre De Méyère, 91, rue de Brabant, Bruxelles, van de pers gekomen. Dit prachtig boek geeft van een ganse reeks beroepen de werktuigen met klare foto's weer en duidelijke tekeningen lichten de variaties toe bij veel van deze werktuigen. De werktuigen houden verband met beroepen in zes grote hoofdstukken ingedeeld : de landbouw, het hout, het metaal, het papier, het leder, het glas. Het boek is duur, maar niet té duur voor zijn inhoud en presentatie. Prijs : 2.750 F.

JOHN GHEERAERT.

Als een soort vervolg op zijn boek "Als d'oude Peperbus vertelt" liet John Gheeraert nu "Vertellingen uit "Het Zeepaardje" drukken. Na een ten geleide van Marnix Gijsen en een herinneringsstukje van Georges Simenon laat de auteur ons weer van het goede Oostende genieten. De vernoeming van de elf hoofdstukken spreken reeds voor zichzelf : "Vertellingen uit de afspanning "In 't Zeepaard", "An American in Ostend", "Met Emiel Verhaeren op bezoek bij James Ensor", "Een prentkaart uit de Belle Epoque", "Och, zeetje van Oostende", "Oorlog en ... gouden twintiger jaren", "Oostendse Plate, wie ben je ?", " Toen was Oostende een lachende stad", "Couperus op Canapé", "Zonnige uurtjes in een zomerlijke stad" en "Uit liefde voor een Oostendse sirene". Gheeraert's "Vertellingen" lezen zeer vlot en zijn verlucht met 5 illustraties van Roland Devolder.

Warm aanbevolen. Te verkrijgen door storting van 215 F. (200 F. voor het boek + 15 F. verzendkosten) op rek. nr 000-0904945-32 van John Gheeraert, 8401 Bredene of in de lokale boekhandel.

VOLKSALMANAK.

Zoals ieder jaar is weer de volksalmanak voor Vlaanderen "'t Manneke in de Mane" verschenen.

Prijs : 60 F. (te bestellen bij Willem Denijs, Sint-Hubrechtstraat, 23, 8800 Roeselare). Per post verstuurd : 70 F.

LEFFINGE GEWANDELD.

E. Vyvey heeft in samenwerking met Robert Demaeght en Willy Luca een wandelgids voor Leffinge samengesteld. Drie wandelroutes met een kaart zijn in een brochure gebracht. Te verkrijgen bij Robert Demaeght, Kievitstraat, 17, 8400 Oostende mits overschrijving van 40 F. op rek. nr 000-0874936-93.

BELGISCHE KUSTVLAKTE.

Een heel belangrijke verhandeling van de hand van Dr. Hugo Thoen verscheen bij de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone KUnsten van België. "De Belgische kustvlakte in de Romeinse tijd" is ongetwijfeld het interessantste werk dat over dit onderwerp gepubliceerd werd. Dr. Thoen heeft alle vondsten in de verschillende verzamelingen nagegaan en heeft tevens enkele medewerkers rond zich gehad die aan archeologische opgravingen met hem deelnamen. Voor kenners en liefhebbers van onze oude kustgeschiedenis een onmisbaar basiswerk ! Prijs : 1.200 F. te bestellen bij het Secretariaat van hogervermelde Academie, Paleis der Academiën, Hertogstraat, 1, 1000 Brussel (rek. nr 000-0035257-46).

ZEEMANSTAAL.

Door "De Vrienden van het Nationaal Scheepvaartmuseum" werd een boekje uitgegeven geschreven door J. Van Beylen, Conservator van voormeld museum, dat handelt over "Spreuken en gezegden ontleend aan de zeemanstaal". Prijs : 50 F. (te bestellen bij de v.z.w. "De Vrienden van het Nationaal Scheepvaartmuseum, Steenplein, 1, Antwerpen).

VOLKSDEVOTIE.

De uitgeverij Roularta liet verschijnen "Volksdevotie in de Westhoek : Waar men gaat langs Vlaamse Wegen" door Roger Slosse. Onze bedevaartoornden, bidkapellen en bijhorende volksdevotie heeft de auteur in "De Weekbode" geregeld stukjes geschreven, die nu verzameld werden. Prijs : 160 F. (te storten op rek. nr 000-0012145-20 van Roularta N.V. Roeselare).

Op 11 september 1973 verscheen er in het dagblad "Het Volk" een echt pittig stukje, waarin er ook wat giftige pijltjes afgeschoten werden.

"BELEID" werd geschreven door onze stadsgenoot, tevens een van onze ijverigste Vlaamse auteurs, Julien Van Remoortere.

Daar die kleine priknovelle nog vol aktualiteit zit, hebben we aan Julien Van Remoortere de toestemming gevraagd "BELEID" in ons tijdschrift over te nemen. Langs deze weg danken we hem oprecht voor zijn akkoord.

O. V.

-o-

B E L E I D

Vanop een hoogte keek de minister neer op de vallei.

- Prachtig, vond hij, echt een stuk natuurschoon, dat ongeschonden moet blijven. Ik wil dat het geklasseerd wordt.

- Gelijk hebt u, meneer de minister, beaamde de kabinetschef. Ik vind maar één ding jammer, namelijk die rivier.

- Rivier ? deed de minister verbaasd. Wat bedoel je ?

De dikke wijsvinger van de kabinetschef volgde de kronkels van de rivier, die zich langs gras en bospartijen door de vallei wentelde.

- Zoveel water dat zo maar verloren gaat, meneer de minister. Daar zouden wij iets aan moeten doen.

- Als het maar doen is ! riep de minister uit. Maar ja... wát kunnen wij doen ?

- Het water opvangen, vond de kabinetschef. Kijk, als ik u mag suggereren dàar een stuwdam te bouwen, dan vangen wij àl het oppervlaktewater netjes op. Zoet water wordt kostbaar in deze barre tijden.

- Prachtig, vond de minister. Alleen vraag ik mij af wat er dan van de vallei zal geworden ?

- Wel, die komt onder water, meneer de minister. Maar stel u voor : een meer van vijfhonderd vierkante kilometer oppervlakte ! Het grootste meer van ons land ! U wordt meteen de grootste merenbouwer uit onze geschiedenis !

Daar voelde de minister wat voor. Sito presto vloog hij in een legerhelikopter terug naar de hoofdstad, de kredieten werden uitgeplozen, de koffievrouw deed vlug een omhaling in de kabinetten, ergens werd een annemer bereid gevonden om tegen een zacht prijsje de stuwdam te bouwen, de kranten bewierookten de minister-merenbouwer en deze laatste voelde zich gelukkig als nooit tevoren en hij hoorde stemmen in zijn hoofd en hij kreeg steeds opnieuw dezelfde droom en hij zwom geestelijk in steeds grotere stuwmeren en zag héél het land als één groot meer, ontwaakte en vond dat lichtjes overdreven, inspecteerde de werken, zwolg in geluk en kreeg de ene euforie na de andere, met als toppunt de inhuldiging van de stuwdam.

De stuwdam sneed met zijn gebogen, betonnen rug de vallei af.

- Tiens, zei de minister vanop een hoogte. Waar is de vallei ?

- Onder water, meneer de minister, antwoordde de kabinetschef. Dat is een normaal verschijnsel.

- Waar zijn de lieve dorpen, de gras- en bospartijen, de landweggetjes, de koeien, de kevers, de vogels, de bloemen, de planten ? Waar ? vroegen enkele contestantten.

- Onder water, concludeerde men.

- Goed, wat doen wij met dat water ? vroeg de minister. We hebben nu een geweldige voorraad, maar wat dóen wij ermee ?

- Bij de stuwdam bouwen wij de grootste kerncentrale van de wereld, fluisterde de kabinetschef hem toe. Een centrale heeft enorme hoeveelheden koelwater vandoen, dus ...

En zij bouwden een kerncentrale en deze functioneerde als geen andere en leverde drie maal meer elektriciteit dan het land kon verwerken.

- Wat doen wij met al die elektriciteit ? vroeg de minister zich af.

- Fabrieken bouwen, suggereerde de kabinetschef. Fabrieken weten daar wel raad mee.

En zie, nabij de stuwdam, nabij de kerncentrale rezen de fabrieken uit de grond en arbeiders kwamen en gingen, en de minister stond op een hoogte en tuurde door de rook van de fabriekschouwen naar het meer, dat hij gebouwd had.

- Wat doen wij met die fabrieken ? hoestte hij.

- Wapens maken, fluisterde de kabinetschef. Wapens openen alle grenzen. Wapens veranderen in goud. Wapens zijn de bloei van onze economie !

En de fabrieken vervaardigden wapens. Scheepsladingen gingen naar het buitenland : altijd woedde er ergens wel een oorlog. Het goud stroomde naar de schatkist en de minister zei : Wat doen wij met al dat goud ?

- Een natuurgebied kopen, stelde de kabinetschef voor. Ons land is niet meer zo rijk aan ongeschonden natuur. Laten wij een vallei kopen, ik weet wel waar.

- Prachtig, vond de minister en hij keek vanop een hoogte neer op de pasverworven vallei. Echt een stuk natuurschoon, dat ongeschonden moet blijven. Ik meen dat het beste meteen geklasseerd wordt.

- Gelijk hebt u, meneer de minister, beaamde de kabinetschef, maar als ik één zaak mag doen opmerken ?

- Spreek, drong de minister aan.

- Wel ... ik vind één ding jammer : die rivier daar. Zoveel water dat verloren gaat, hopeloos, onnuttig, ja, verkwistend zelfs.. En dat in deze tijden, waarin het oppervlaktewater zo kostbaar wordt...

Julien Van Remoortere.

HET A.M.V.C. EN OOSTENDE.

Het "Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven", afgekort met de initialen A.M.V.C., te Antwerpen is een gemeentelijke instelling, die echter het gehele Vlaamse land bestrijkt. Gesticht in 1933 met als uitgangspunt de Hendrik Consciencetentoonstelling van 1912. Adres : Minderbroedersstraat 22, 2000 Antwerpen. Museum toegankelijk voor het publiek, archief, toegankelijk voor studerende. De verzamelingen omvatten niet enkel de literatuur, maar het hele geestesleven sinds circa 1750. Uitgebreide verzamelingen handschriften, brieven, knipsels, iconografie, musicalia, toneel, Vlaamse Beweging, enz. Een "Klapper op het Bezit" (derde uitgave, 1973) ontsluit de overvloedige documentatie van het A.M.V.C. ; deze klapper verstrekt uiteraard geen inlichtingen over de omvang van het aanwezige archiefmateriaal maar enkel aanduidingen van de aard ervan. Zo bezit het A.M.V.C. dossiers met affiches, gedrukte documenten en knipsels van en over de stad Oostende ; de omvang is mij niet bekend.

E. Smissaert

ROLAND DEVOLDER.

De jonge kunstenaar, geboren te Oostende in 1938, studeerde aan de Akademie van Gent en is leraar aan de Akademie van Oostende. In een artikel "De teken- en etskunst van Roland Devolder", verschenen in het cultureel tijdschrift met-standing "Ons Erfdeel" (jaargang 21, 1978, nr 1, blz. 116-118) bespreekt de Oostendenaar Roland Laridon sober het werk van de artiest.

E. Smissaert

DRIEKONINGENFEEST... EEN TEOLOGEGANE STADSTRADITIE...

Driekoningen, Dertiendag wordt in onze huidige welvaartmaatschappij niet meer gevierd. Er zijn te veel gelegenheden gegroeid of geschapen om te pas of te onpas, zelfs in volle crisistijd, de voeten onder de tafel te schuiven en te feesten.

Het is nog zo heel lang niet geleden - misschien in de tijd van een generatie - dat de oude traditie van het Driekoningenfeest in stad en land teloorving. Op Driekoningendag bakten de huismoeders weleer een grote taart waarin één boon stad, verdeelden de taart onder de huisgenoten, en hij of zij, die de boon onder de tanden kreeg was voor deze avond, de koning.

In vroegere tijden vond dit feest niet alleen plaats in de huiskring. Ook voor-aanstaanden van de stad, burgerlijke, kerkelijke en militaire overheden kwamen op 6 januari 's avonds samen "omme den Coninck te trekken". Deze traditie werd ook in onze stad in ere gehouden.

6 januari was in vorige eeuwen voor burgemeester en schepenen een welgekomen gelegenheid om al was het maar éénmaal hun onderlinge veten en twisten, hun soms tegenstrijdige belangen te vergeten bij een stuk lekkere taart en een of meer roemers benevelende wijn. Op dergelijk feest, dat toch iets te maken had met godsdienst mocht natuurlijk de pastoor van de enige parochie, die Oostende in de 17e en 18e eeuw gelde, niet ontbreken. En de militairen, het waren wel vreemdelingen en daarenboven nog een lastig volkje, maar al was het maar "omme te houden alle goede correspondentie", zij ook werden op deze festiviteiten uitgenodigd, de stadsgouverneur, de sergeant-major en de hogere officieren.

Het Driekoningenfeest ging normaal door, hetzij in de Stadsconciergerie- een hotel in het stadhuis, hetzij in een of ander belang-estaminet van de stad en dit altijd op stadskosten, wat dacht je wel?

Men was amper een paar maanden bezig met het opruimen van het puin na het Beleg van 1601-1604, men was maar pas begonnen aan de moeizame reconstructie van de stad of onze burgervaders achtten het reeds wenselijk het eerste Driekoningenfeest van de 17e eeuw te moeten houden. "Up den VJe January 1605 verteert ten huuse van de voorseyde Pr. Gabriel dit was de "weert in de Drye Ghebroeders" - als mynheeren de deken pastoor ende van der wet vergadert waren omme te trekken den Coninck" 27 P.14 sch.

Twee jaar daarop nl. op 6 januari 1607 zijn de uitgaven voor dit feest reeds tot 84 P. opgelopen "als mijn heeren de deken pasteur ende van de wet daertoe geenoot hebbende de gouverneur ende andere vergadert zynde omme de coninck te trecken".

In 1608 lezen wij ; "Up den VIe January 1608 verteert in de conciergerie als myn heeren van der wedt vergaedert waren omme te trecken den Coninck daertoe ghenoot hebbende de pasteur mynheer den gouverneur sergeant-major ende andere" de som van 152 P.P.

152 P.P. is toch een hele som voor een stad die om begrijpelijke redenen in een hachelijke finantiële situatie verkeerde. Zoals de stadstresorier het vermeldt "deur tcleene incommen van de voorseyde stede", heel wat bronnen van inkomsten waren na 1604 weggevallen zoals "huysrenten, cheynssen van lande, lakenstallen, pontghelt, recht van de vierboete" en nog vele andere, en ook door" de quade betalinghe van de pachters. Om te kunnen starten had de stad zelfs geld moeten ontlenen aan hoge interest bv. aan de burgemeester Eloy Masin, 100 Pond Gr. aan liefst 10 %.

Terloops gezegd, onze eerste burgervader woonde de eerste twee jaren niet in het troosteloze bouwterf : Oostende, maar op een "buitentje" te Snaaskerke. Voor zijn verplaatsing "te peerde" tussen Oostende en Snaaskerke kreeg hij in 1605-1606 een vergoeding van 150 PP.

Wanneer de Commissarissen, van de Regering, belast met het toezicht op de Stadsrekeningen hogervermelde uitgave van 152 PP. vaststelden, vonden zij het voor een arme stad als Oostende welletjes geworden. In margine noteerden zij het volgende : "Commissarissen ordonneren dat men van nu voortaan versparen zal in deze therynghe aldat doendelyk wierdt regard nemende up de groote armoede deser stede up peyne van radiatie".

En ja het stadsbestuur lette wat beter op zijn onredelijke uitgaven, want niemand van de Wet was bereid om voor deze esbatterementen klinkende munt uit eigen zak te betalen.

Zo heel lang duurde het toch niet of deze uitgaven gingen weer hoge toppen scheren. Ter illustratie in 1664 lezen wij

"Betaelt aen den Heer Don Predo de Chavala gouverneur deser stede de somme van 11 C PP. in redemptie van een stuck wijn by myn heeren up de collegie drye Coninghen avondt lastleden". Onder de rubriek "Anderen uytheven van ordinaire teire" - Eerst an de ordinaire Coninckfeeste op de 6 january 1663 de somme van IIII CXXIIII P (424 PP.) en zo ging men naar nieuwe records in de uitgaven.

U zult zich misschien wel afvragen hoelang deze traditie van het vieren van het Driekoningenfeest door het stadsmagistraat in het leven werd gehouden. Het antwoord op deze vraag moeten wij U jammer genoeg schuldig blijven.

Daniel Farasyn

ZANDVOORDE.

In november verscheen een album "Zandvoorde toen" met een 23-tal reproducties van prentkaarten over het oude Zandvoorde. Die uitgave in het kader van het jaar van het dorp werd helaas, driemaal helaas, slechts op 200 exemplaren uitgegeven ! Ze werden omseggens in één week-end verkocht.

Hopelijk verschijnt er een heruitgave. En waarom niet een completere uitgave, want naast twee na-oorlogse kaarten en een volledige reeks van 10 kaarten werden er slechts 11 van de 16 (of 20 ?) kaarten van vóór W.O. I gereproduceerd. Hopelijk kan men tegen dan de ontbrekende nummers ontdekken.

O. V.

180 !

't zijn er 180 geworden ! Ja, ons tijdschrift omvat niet minder dan 180 pagina's in 1978. We danken hierbij al onze vaste en ook onze gelegenheidsmedewerkers die ons tijdschrift "De Plate" zo interessant mogelijk en daarin voor elk wat wils hebben trachten te brengen.

Hopelijk brengt het jubeljaar 1979 (25-jaar bestaan van "De Plate") een even rijke oogst. Binnenkort verschijnt de inhoudstafel van het jaar 1978, dat opnieuw samengesteld wordt door Jozef Klausling. In het volgende nummer brengen we daar meer nieuws over. Tot 1979 !

O. V.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" IS ALTIJD TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
P. V. B. A.

Adolf Buylstraat 33
8400 - Oostende Tel. 70.17.33
en in haar bijhuizen

D E P L A T E

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE", v.z.w.

Redactieraad : Omer VILAIN, Jozef KLAUSING, Jan DREESEN, Walter MAJOR
en Emile SMISSAERT,

Omvang van de 7de jaargang : 8 nummers : 180 pagina's
Index : 37 pagina's
Totaal : 217 pagina's

-o-o-o-o-

I N D E X

op de

JAARGANG 1 9 7 8

Samenstelling :

Jef KLAUSING

OOSTENDE

1979

-o-o-o-o-o-o-o-o-